PLAN FOR
OVERGANG FRA BARNEHAGE TIL SKOLE OG SFO

ARENDAL KOMMUNE
Stab barn, unge og familier

Oktober 2022

Innhold

Innledning 3
Årshjul overgang barnehage / skole 4
Sentrale føringer 5
Rutiner for Arendal 5
Barnehagen 5
SFO 6
Skolen 6
Barn med særskilte behov 7
Årshjul overgang barnehage/skole/SFO – Barn med særskilte behov 9
Lenker 9

Vedlegg 1 og 2:
Forslag til velkomstbrev til nye elever 10
Overgangsskjema barnehage/skole 11

Innledning

Skole- og barnehageadministrasjonen i Arendal kommune har i samarbeid med private og offentlige skoler, Utdanningsforbundet, foreldrerepresentant og private og offentlige barnehager utarbeidet denne planen som viser hvordan barna skal sikres en trygg og god overgang fra barnehage til skole og SFO i Arendal kommune.

Deltakere i arbeidsgruppen var: Inger-Margrethe Nordby (St.Franciskus skole), Hilde Ljøstad Aasen (Stinta barnehageenhet) Lill-Iren Aanosen (Stuenes SFO), Leni Samland (Spornes Gårdsbarnehage), Mette Berg Nielsen (Utdanningsforbundet), Monika Andersen (foreldrerepresentant), Linda Hjørnevik Fagermo (Rykene skole), Mariann Olsen (stab oppvekst) og Bjørg Løhaugen (stab oppvekst)

Målet var å lage rutiner som i størst mulig grad skal bidra til trygghet for barn og foresatte i overgangs-prosessen, avklare forventinger og skape forutsigbarhet for ansatte, både i barnehage og skole.

Gode overgangsprosesser skal sikre informasjonsflyt mellom to læringsarenaer. Dette bidrar til et helhetlig opplæringsløp, og skolen og SFO, kan bygge videre på den kunnskapen og de erfaringene som barnehagen har opparbeidet, i sitt videre arbeide.

Dette er en overordnet plan, og beskriver ikke detaljer av innholdet i for eksempel førskoledager eller tilsvarende. Det skal være rom for ulike interne løsninger på skoler, barnehager og SFO. Planen har som mål å ta opp i seg eksisterende rutiner for overganger som allerede finnes i kommunen.

Planen beskriver også hvordan overgangen skal gjøres for barn med særskilte behov.

SFO er første møte med skolen for mange av barna. Det er derfor lagt vekt på å ha gode beskrivelser for hvordan SFO kan møte barn og foreldre slik at de første dagene på skolen blir gode og at tiden i skole og SFO preges av sammenheng.

Den skal være et arbeidsredskap for både barnehage, skole og SFO. Planen er forpliktende for kommunale barnehager, skoler og SFO-ordninger. Det anbefales også at private barnehager, skoler og SFO-ordninger benytter planen.

Planen, inkludert årshjulet, ble evaluert høsten 2019 når den hadde vært fulgt gjennom et helt år.

Årshjul overgang barnehage / skole / SFO

TRYGGHET, FORUTSIGBARHET. GODT FORBEREDT.

TID	HVA SKJER (året før skolestart)	ANSVAR
August – September	• Møter i barnehagen med orientering om rutiner ved overgang fra barnehage til skole	Styrer
Oktober	• Stab barn, unge og familier sender ut lister til skolen med oversikt over hvilken barnehage førskolebarna går i.	Stab barn, unge og familier
Oktober – november	• Informasjonsskriv med relevant informasjon sendes fra skolen til foreldre: ○ overgang barnehage-skole ○ innskriving (valgfritt å tilby) ○ førskoledag ○ SFO-tilbud • Kopi: barnehagene	Rektor
November – desember	• Forhåndsvarsel om tildeling av skoleplass	Rektor
Januar - februar	• Vedtak om skoleplass • Barn med særskilte behov drøftes - Se eget årshjul. NB! Frist for rehenvisning til PP-tjenesten er **1. februar.**	Rektor Styrer
Mars – april	• Barnehagen besøker aktuelle skoler etter avtale • Skolebarn besøker barnehager i nærområdet etter avtale • Foreldresamtale med alle foreldre og utfylling av overgangsskjema • Foreldre signerer på skjemaet og får en kopi • Det gjennomføres overgangsmøter med skolen der dette er nødvendig*	Styrer Rektor Styrer Styrer
Mai – juni	• Overgangsskjemaet sendes til den skolen barnet skal begynne innen **10. mai.** • Skjemaet lagres i elevens mappe. • Kontaktlærer og leder av SFO får tilgang til skjemaet • Skolen arrangerer: ○ Førskoledager ○ Foreldremøte ○ Besøke SFO	Styrer Rektor Rektor

***OBS andre instanser som arbeider i forhold til barnet. For eksempel barnevern, helse etc.**

Sentrale føringer

En forutsetning for et godt samarbeid mellom barnehage og skole/SFO, er at de ansatte kjenner til hverandres syn på oppvekst, lek og læring og at de kjenner til hverandres arbeidsmetoder. En av hensiktene med planen er å sikre at det skjer utveksling av erfaringer og kunnskap, og at en drøfter og informerer gjensidig om barnehagen og skolens mandat, målsetting, innhold og arbeidsmetoder. God sammenheng mellom barnehage og skole/SFO vil bidra til ivaretakelse av barnet i overgangsprosessen, og sikre at opplæringen tilpasses det enkelte barn allerede fra første skoledag.

Et godt samarbeid bygger på forståelse og kunnskap om hverandres likheter og særpreg, og med gjensidig respekt som grunnlag. En av målsettingene må være å bli bedre kjent med hverandres innhold og oppgaver, og på den måten lettere kunne se og sørge for sammenheng mellom de to arenaene.

Både i rammeplan for barnehagen og i skolens læreplan angående prinsipper for opplæringen, slås det fast at barnehage og skole skal samarbeide til barnets beste. Samarbeid mellom barnehage og skole er altså ikke frivillig. I kap. 6 i rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver heter det:

> *Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning. Barnehagen og skolen bør utveksle kunnskap og informasjon som utgangspunkt for samarbeid om tilbudet til de eldste barna i barnehagen, deres overgang til og oppstart i skolen. Barnehagen må ha samtykke fra foreldrene for å dele opplysninger om enkeltbarn med skolen.*
>
> *De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Barnehagen skal legge til rette for at de eldste barna har med seg erfaringer, kunnskaper og ferdigheter som kan gi dem et godt grunnlag og motivasjon for å begynne på skolen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner. Barna skal få bli kjent med hva som skjer i skolen og skolefritidsordningen*
>
> https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan/overganger/overgang-skole/

Rutiner for Arendal

Ved å ha god sammenheng i overføring av informasjon fra barnehage til skole, kan man legge til rette for et helhetlig opplæringsløp som ivaretar det enkelte barnet.

Arendal kommune utarbeidet i 2015 et skjema for barnehagene (se vedlegg 2) som fylles ut i samarbeid med foresatte før skolestart. Her beskrives sentral informasjon om barnet. Skjemaet er laget for å bidra til at skole og SFO får god informasjon, men også for å ivareta foreldres rett til å være med å avgjøre hvilke opplysninger barnehagen skal sende videre til skolen om barnet.

Når skolene får skjemaet skal de skannes inn og legges i elevens mappe i det elektroniske saksbehandlingssystemet.

Skolene bør utpå høsten sende et informasjonsskriv om virksomheten til foreldrene, slik at de allerede da kan gjøre seg kjent med nærskolen og hva de kan tilby. Et eksempel på hvordan dette kan se ut ligger som *vedlegg 1* bakerst i denne planen.

Barn som er forberedt på hva som venter dem, mestrer skolesituasjonen bedre enn andre barn. Småskoleelever har stor legitimitet blant barnehagebarn. Kommunikasjonen kan eksempelvis skje ved at elever på første trinn får besøke sin tidligere barnehage, og fortelle om hvordan det var å begynne på skolen.

Barnehagen

Det siste året i barnehagen før skolestart, er fylt med forventninger for både barn, foreldre og ansatte. Å skape gode og sammenhengende læringsløp er ikke ensbetydende med at barnehagen skal preges av skoleforberedende innhold i betydningen av økt fokus på kunnskaps- og ferdighetsmål. De ulike læringskulturene gir ulike utgangspunkt for pedagogisk arbeid.

Inntil barnet slutter i barnehagen før sommeren er det barnehagen som er ansvarlig instans for barnet i forhold til oppfølging og tilrettelegging, men bare en kort sommerferie etterpå er det skole/SFO som har tilsvarende ansvar. For å få en best mulig overgang fra barnehage til skole/SFO, er det derfor avgjørende med nært samarbeid mellom skole og barnehage, mens barnet fremdeles går i barnehagen.

Det er viktig at barnehagen legger til rette for at barna kan bli best mulig forberedt på det som møter dem i skolehverdagen. I årshjulet er det lagt vekt på at barnehagen allerede på høsten året før skolestart, skal begynne å informere om skolestart og hvordan det jobbes i forhold til denne overgangen.

SFO

De fleste som starter i første klasse, begynner på SFO før de har første skoledag. Møtet med SFO og de voksne der, blir derfor svært viktig for at barna skal få en god start på sin skolegang. At både barn og voksne møter profesjonelle ansatte som tar godt imot, og trygger de nye elevene, er avgjørende for hvordan det første året på skolen blir.

SFO er et frivillig tilbud, og de som ønsker plass må søke om det. Søknad sendes digitalt og fristen er 1. april. Det er viktig at foreldre får informasjon om dette i god tid, slik at de får søkt om plass innen fristen. Skolene sender ut et skriv i sammenheng med vedtak om skoleplass, hvor det også informeres om søknad til SFO.

For at foreldre skal bli kjent med SFO og få informasjon om hva som gis av tilbud der, bør SFO-leder delta på møter i barnehagen med foresatte i løpet av våren.

Den enkelte SFO-ordning sender informasjon om innholdet på SFO hjem før sommeren. Spørsmål om innsøking, opptak, rutiner og lignende skal rettes til den enkelte SFO-ordning ved leder.

I arbeidet med å ta imot nye barn og lage gode rammer for dette, kan følgende punkter være viktige å drøfte i personalet på den enkelte SFO-ordning:

- Hvordan ta imot barna og deres foreldre på en god måte?
- Hvilken informasjon må gis?
- Hvordan sikre at alle ansatte er godt informert og kan svare foreldre hvis de spør?
- Deltakelse på møter med barnehagene?

Skolen

Skolestart innebærer mange forandringer, og noen barn kan oppleve overgangen som spesielt utfordrende. Barnet får en ny identitet, det blir elev. Sammenlignet med barnehagen, møter barnet i skolen et større miljø, noe som kan gjøre det vanskelig å orientere seg. Det skal lære seg nye sosiale kontekster. De fysiske omgivelsene er nye, og antall voksne en skal forholde seg til forandres. Enkelte barn vil oppleve en ny tilværelse med økende krav og redusert voksenstøtte. Med god tilrettelegging er dette endringer som de fleste barn håndterer godt.

Barn som er forberedt på hva som venter dem, mestrer skolesituasjonen bedre enn andre barn. Småskoleelever har stor legitimitet blant barnehagebarn og kan være gode på å fortelle om skoledagen som møter barnehagebarna. Kommunikasjonen kan eksempelvis skje ved at elever på første trinn får besøke sin tidligere barnehage og fortelle om hvordan det var å begynne på skolen.

I Arendalsskolen er det ikke tradisjonell innskriving ved alle skolene. De fleste sender et brev til alle fremtidige førsteklassinger i desember med varsel om vedtak om skoleplass, og så et vedtak om skoleplass i januar. Foreldrene inviteres til å komme med barna til skolen, først på førskoledagene som avholdes i mai eller juni.

Innskriving er ikke en rutine som alle skolene i Arendal skal innføre, men det er en mulighet for et møte med det enkelte barn og foresatte tidlig. Mange husker kanskje selv sin egen innskriving langt tilbake i tid, og hvor høytidelig det var med møte med rektor og utdeling av rød-blå-blyant.

Barn i 5-års alderen er konkrete i sin oppfattelse av verden. Derfor er det lagt opp til at barnehagen besøker skolen på våren, slik at barna kan få se hvordan skolen ser ut både med lekeareal og bygninger. I tillegg bør barn fra 1. klasse besøke barnehagene der det praktisk lar seg løse, for å fortelle om hvordan livet som 1. klassing er.

Foreldre har mange spørsmål i forbindelse med skolestart og kanskje er overgangen fra barnehage like stor for dem, som for barnet som skal starte på skolen. Det daglige møtet med personalet som arbeider med barnet blir borte, med unntak av for SFO, hvor det er vanlig at barnet i alle fall i starten blir hentet og levert av foresatte.

Skolene i Arendal har lang tradisjon for førskoledager, og det er ulike løsninger på hvordan de gjennomføres. Det som bør inngå som en del av disse dagene, er informasjon om, og besøk på SFO. De ansatte som skal møte barna i august, bør også delta på førskoledagene slik at barna kan møte kjente ansikter når de kommer første dag til SFO.

Barn med særskilte behov

Barnehage og skole skal romme alle barn med alle sine ulikheter, og er på mange måter et speilbilde av samfunnet. Det ligger en verdi i at barn møter andre barn med utfordringer og med en annen bakgrunn, erfarer samspill og personlig vekst i et fellesskap.

Alle barn har sine særskilte behov som gjør hver og en til et unikt individ. For enkelte barn vil disse behovene være slik at det kreves spesielle tiltak ved oppstart av skole og SFO, for at de skal få en god skolehverdag. Skjemaene som fylles ut av barnehagen i samarbeid med foresatte (vedlegg 2), er utarbeidet for å ivareta alle barn som skal begynne i skolen. Men for enkelte barn er behovene for tiltak av et så stort omfang at det kreves mer forberedelser. Dette gjelder blant annet barn som har vedtak om spesialpedagogisk hjelp i barnehagen. Skolen må gjøre seg godt kjent med enkeltbarnet, ikke bare med diagnosen eller eventuelle behov for spesiell tilrettelegging. Det anbefales at dersom eleven skal ha oppfølging av assistent eller spesialpedagog i skolen, bør denne/disse besøke barnehagen før sommeren for å bli kjent med barnet.

På Utdanningsdirektoratets nettsider står følgende:

> *Det er spesielt viktig med et nært samarbeid mellom barnehage og skole for barn som har behov for særskilt tilrettelagt omsorgs- eller læringsmiljø og eventuelt spesialundervisning. Dersom det er behov for omfattende tilrettelegging, må samarbeidet etableres i god tid før barnet begynner på skolen. Hva som er god tid, vil variere og er avhengig av behovene til den enkelte. For noen barn/elever kan god tid være et halvt år, mens for andre kan god tid være to år. For barn med nedsatt funksjonsevne kan det være behov for særlige tiltak. Planleggingen av skolestart blir da mer omfattende og kan ofte involvere flere aktører.*
>
> https://www.udir.no/laring-og-trivsel/sarskilte-behov/overganger-spesialpedagogisk-hjelp-spesialundervisning/Overgangen-mellom-barnehage-og-skole/

Barnehagen har ansvar for å kontakte skolen tidlig slik at forberedelser til skolegangen kan gjøres grundig. I noen tilfeller vil det være behov for å tilsette personer med særskilt kompetanse, og da må skolene ha beskjed i god tid. Det kan også være behov for fysisk tilrettelegging som krever tiltak i eller utenfor skolebygget.

Det står videre på Utdanningsdirektoratets nettsider:

> *For å kunne begynne planleggingen må skolen være kjent med hvilke behov eleven har når han eller hun kommer til skolen.*
>
> *Hvis barnehagen skal gi informasjon til skolen om det enkelte barnet, må foreldrene samtykke til dette. Foreldrene må få innsyn i og innflytelse over informasjonsutvekslingen mellom barnehagen og skolen. Samarbeidet må fokusere på hva barnet kan og mestrer, og på hva det kan trenge særskilt støtte til.*

https://www.udir.no/laring-og-trivsel/sarskilte-behov/overganger-spesialpedagogisk-hjelp-spesialundervisning/Overgangen-mellom-barnehage-og-skole/

Det er den barnehagen hvor barnet går, som er ansvarlig for å melde fra til skolen dersom de har barn med særskilte behov. Det må så et samarbeid til mellom skole, barnehage og foreldre, for å bli enige om tilrettelegging i skolen. Barnehagen har ikke kunnskap om skolens muligheter for tilpasninger, og skolen må bli med i forberedelsene av tiltak. Barnehagen har ofte sendt henvisning til PP-tjenesten for ny utredning på våren før skolestart, med et ønske om anbefaling av hjelpetiltak i skolen. Skolen må delta i denne vurderingen og ut ifra kunnskapen som kommer frem om barnet, vurdere behovet for ny henvisning til PP-tjenesten og eventuelle tiltak i skolen. Ansvaret for henvisning før skolestart er derfor lagt på skolen, i samarbeid med barnehagen og foresatte.

Det anbefales at rektor/skolen møter barnet i forbindelse med prosessen der det vurderes hvilket behov for tilrettelegging det vil være ved skolestart.

Årshjulet på side 9 beskriver ansvar og saksgang i slike saker.

Lunderød skole og ressurssenter
Arendal kommune har en skole for elever med omfattende funksjonsnedsettelser, Lunderød skole og ressurssenter. Et rådgivende utvalg bestående av leder for PPT, en rektor, kommunalsjef og enhetsleder fra Lunderød skole og ressurssenter gjennomgår alle søknader før kommunalsjef fatter vedtak om inntak. Svar vil foreligge ca. 1. mars.

Du finner mer om rutiner for innsøking til Lunderød skole og ressurssenter på Arendal kommune sine nettsider.

https://www.arendal.kommune.no/tjenester/skole/skoler-i-arendal/lunderod-skole-og-ressurssenter/

Årshjul overgang barnehage / skole / SFO
Barn med særskilte behov

Dette er rutiner som kommer *i tillegg* til årshjulet som er laget for overgang fra barnehage til skole og SFO. De generelle rutinene som er beskrevet, gjelder også for barn med behov for særskilt oppfølging, og det er viktig at disse er med på de ulike aktivitetene som gjennomføres i forbindelse med overgangen fra barnehage til skole.

TID	HVA SKJER	ANSVAR
Høsten	• Informasjon til mottakende skole om skolestartere neste skoleår med særskilte behov i barnehagen. • Ved søknad til Lunderød skole og ressurssenter er det **frist 15.desember**	Styrer

Januar	• Møte om skolestartere
	• Foresatte, skole, PPT, barnehage og andre aktuelle samarbeidspartnere deltar
	  ○ Hva er barnets behov?
	  ○ Hva kan skolen legge til rette for innenfor ordinær undervisning?
	  ○ SFO
		Rektor - samarbeid med styrer

Februar	• Rehenvisning til PP-tjenesten ved behov for ny sakkyndig uttalelse før skolestart – **frist 1.februar**	Skolen - samarbeid med foresatte og barnehage*
Mai – juni	• Skolen fatter vedtak om spesialundervisning	Rektor

***Barnehagen er ansvarlig for utarbeidelse av den pedagogiske rapporten**

Lenker

FRA ELDST TIL YNGST - Veileder

https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/veiledere/fra_eldst_til_yngst_veileder_fra_kd.pdf

https://www.udir.no/laring-og-trivsel/sarskilte-behov/overganger-spesialpedagogisk-hjelp-spesialundervisning/Overgangen-mellom-barnehage-og-skole/

https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan/

https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/

Vedlegg 1:

Forslag til velkomstbrev til nye elever

Til foreldre med barn som skal begynne på Rykene skole høsten 2018

Vi ser av våre data at dere har et barn som skal begynne på skolen hos oss høsten 2018. Det ser vi frem til. I den forbindelse ønsker vi å orientere litt om skolens prosedyrer frem til skolestart.

Det er viktig for oss at 6-åringen blir kjent med skolen, medelever og kontaktlærer før skolestart i august. Vi har derfor tilrettelagt for ulike aktiviteter i skole og SFO våren 2018, som vi håper skal gjøre overgangen lettere for alle parter.

November	**Forhåndsvarsel om tildeling av skoleplass blir sendt ut** Foresatte bekrefter at eleven skal gå på nærskolen – innen utgangen av januar.
Mars	**Hovedopptak i SFO** Alle foresatte får tilsendt brev om hovedopptak i SFO, som har **søknadsfrist 1. april**.
April	**Besøksettermiddag på SFO** Alle 6. åringer får invitasjon til en besøksettermiddag i SFO (2 timer som inkluderer middag), hvor hensikten er at barna skal bli kjent med oss voksne, lokalene, vite litt om hva de kan forvente av SFO og dermed glede seg enda mer til skolestart høsten 2018. Denne ettermiddagen er det derfor først og fremst barna som er i fokus og ikke de voksne.
Mai	**Invitasjon til førskoledag blir sendt ut**
Juni	**Førskoledag** Elevene møter kontaktlærer og de andre elevene i sin klasse.
Juni	**Aktivitetsdag med faddere og SFO** I juni inviterer vi alle 6 åringer via barnehagene, til en «aktivitetsdag» på skole og SFO. Fadderne på 5. trinn vil organisere aktiviteter ute og inne, og etterpå er alle 6. åringene invitert på middag med fri lek på SFO.

Høsten 2018 har vi ut fra folkeregisterrapporten totalt 29 barn som skal begynne på første trinn. Vi ønsker dere alle sammen hjertelig velkommen til Rykene skole og ser frem til et godt samarbeid.

Fint om dere tar kontakt om noe skulle være uklart. Oppmuntrer dere samtidig til å gå inn på skolens hjemmeside der det hele tiden legges ut informasjon om hva som skjer på skolen.

http://rykene.skole.arendal.no/Rykene skole Oktober 2017

Med vennlig hilsen:
Linda Fagermo Hjørnevik
Rektor

Vedlegg 2:

Overgangsskjema barnehage/skole

Barnehagens navn: _____

Barnets navn: _____

Morsmål: _____

Hensikten med skjemaet er å overføre sentral informasjon fra barnehagen til de som skal arbeide direkte med barnet på skolen. Skjemaet er ikke tenkt benyttet til å sette sammen grupper.

For barn med særskilte behov brukes andre rutiner **i tillegg**.

BARNET SELV: Dette vil jeg at skolen skal vite om meg (Skriv ned det barnet faktisk sier)	
BARNET SELV: Dette tenker jeg om å begynne på skolen (Skriv ned det barnet faktisk sier)	
Dialog med foresatte: Barnets sosiale ferdigheter	
Dialog med foresatte: Barnets språklige ferdigheter	
Dialog med foresatte: Barnets motoriske ferdigheter	
Annet som foreldrene/ barnehagen mener skolen bør vite om, som er til det beste for barnet (Eks.Helse, allergier, venner, interesser, syn, hørsel etc)	

Dato:_____ Foresattes underskrift: _____

Dato:_____ Styrer/Ped.leders underskrift: _____